

København og Københavns Skolevæsen Stifbarn, hvilket ogsaa fra Venstres Side aabent erkendtes i Rigsdagssamlingen 1917—18, da Skolespørgsmaalet stod paa Dagsordenen.

Venstres daværende Ordfører, den højtærede nuværende Udenrigsminister Hr. Moltesen, citerede ved den Lejlighed bl. a. en Udtalelse i en Skrivelse fra Skolebestyrerne, hvori det hedder — jeg haaber, den højtærede Formand giver Tilladelse til, at jeg citerer —: „Den Lære, man kan fremdrage af de private Skolers Historie, er den ganske simple, at Hovedstadens højere Skole ikke kan overlades til det private Initiativ alene, at Skoledriften ikke er en Forretningsart, som kan betale sig, men en særlig Opgave, som det tilkommer Stat og Kommune at løse. . . . Statsskolen skal være Stammen, paa den kan den private Skole podes.“ Hertil bemærker saa den højtærede nuværende Udenrigsminister Hr. Moltesen: „Om denne Udtalelse er baade de, der holder paa den offentlige Skole, og de, der holder meget afgjort paa den private Skole, blevet enige, og efter min Mening kan der ikke indvindes noget imod den, saaledes som de kulturelle og sociale Forhold nu en Gang er.“

Med andre Ord, Venstres Ordfører erkendte selv, at en Ændring maatte til, og en Ændring, hvorved Staten paa afgørende Maade greb ind i det hele Forhold. Ved Ordningens Gennemførelse indtog ganske vist Venstre et Særstandpunkt, men som den citerede Udtalelse viser, var Venstre i og for sig klar over, at Staten maatte træde til, og selv om naturligvis Venstre som Parti ikke kan siges at hæfte for Overenskomsten, er Staten dog bundet, thi Staten bliver ikke en anden, fordi et nyt Parti kommer til Magten.

Det forekommer mig at være i god Overensstemmelse med den pædagogiske Enhedstanke, som for Skolens Vedkommende gennemførtes i 1903, at den suppleredes med en økonomisk Enhedstanke, som er Nerven i Lovene af 1918 og følgende Aar. I alt Fald staar det mig klart, at vi, ligesom vi under alle Forhold maa søge bevaret en Skoleordning, der etablerer en kontinuerlig Forbindelse fra Folkeskolen over Mellemskolen til Gymnasiet og derved aabner en lige Vej frem, som i det væsentlige er ens for alle, til Universitetsuddannelsen, saaledes kan vi ikke heller slippe den Tanke af Syne, at ingen af økonomiske Grunde skal være hindret i at faa den bedst mulige Uddannelse i Danmark. Det er en god konservativ Tanke, at hvad der findes af Evner

og Dygtighed i Folket, hvad enten dette udgaar fra det rige eller det fattige Hjem, skal have den bedst mulige Jordbund at spire i; Samfundet — thi det er et Samfundshensyn, der her spiller ind — har simpelt hen ikke Raad til at spørre en Del af Nationen Vejen til denne Dygtiggørelse.

Derfor maa man fra konservativ Side betragte den økonomiske Enhedsskole, saaledes som den i Øjeblikket er etableret, som et Gode, vi højest ugerne giver Slip paa. Med andre Ord, Lovændringer, der tilsigter at sprænge den nuværende Ordning, f. Eks. ved en urimelig Forøgelse af Skoleafgiften, hvilket vilde betyde, at væsentlige Dele af Folket udelukkedes fra at skaffe deres Børn Del i den højere Undervisning, bør ikke kunne paaregne Velvillie fra konservativ Side.

Oh har jeg sagt dette, vil jeg ogsaa gerne have Lov til at tilføje en foregribende — forhaabentlig unødvendig — Indsigelse overfor den høje Regering og Partiet Venstre mod at søge Dele af Statens Skolebyrder veltet over paa Bykommunerne. Dette vil betyde en Svigten af Overenskomstens Forudsætninger og en Uretfærdighed overfor disse Kommuner. Thi lad os ikke tabe den Grundtanke af Syne, at det højere Skolevæsen i fremtrædende Grad er og bliver en Statsopgave.

Men — vil maaske nu den højtærede Undervisningsminister svare — Nød bryder alle Love, og den finansielle Nød kan ikke undtages herfra. Vi staar i en Nødssituation, vil man sige, og Skolen maa finde sig i, at den almindelige finansielle Reorganisation ogsaa drager Skolens Omraade med ind i Overvejelserne. Ordningen af 1918 er blevet saa uforholdsmæssig dyr, vil man sige, langt dyrere, end nogen havde anet eller forudset; man gjorde den Gang fejl Bestik, det er nu vor Opgave at foretage de nødvendige Reforme.

Hvis man vil fremføre disse Synspunkter, vil jeg naturligvis erkende, at Statsudgifterne til Skolevæsenet er steget ganske overordentligt; men i denne Forbindelse vil jeg gerne nævne, at Staten til Københavns Kommunes almindelige Skole yder et betydeligt mindre Tilskud end det, der gives til Landets øvrige Kommuner. Vi regner i Københavns Kommune med, at vi paa denne Maade gaar Glip af et Par Mill. Kr. om Aaret; at vi saa bliver holdt noget til gode ved de gode Kaar, som er skabt for den højere Undervisning herinde, er Aarsagen til, at vi lader dette Forhold ligge.